

Эдуард Акулін

Крыло анёла

Вершы і апрагэмы

Мінск

“Мастацкая літаратура”

1995

ББК 84(4Бел)6
А44 УДК 882.6-1

*Па той бераг
Сожа...*

www.kamunikat.org

ISDN 985-02-0024-3

© Э. А. Акулін, 1995

* * *

Пачатак, радзіны, карань.
Зярнятка, сцяблінка, гай.
Пярышка, крыло, гайворан.
Крывіч, крывічане, Край.

* * *

А буслы белы гонар маюць...
У гняздо не кладзіце хлеба.
Птушкі гэтыя не паміраюць.
Іх сабе забірае неба.
На змярканні над роснай пожняй
высакосны свой крут азначаць.
І найменне яму — апошні,
і ніхто болей іх не ўбачыць.

www.kamunikat.org

* * *

* * *

Жыццё паходкай грандыёзнай
аднойчы перагоніць нас
І знікнуць — быццём бы не час.
І сьнаванне — невыносна.

Нам застаецца толькі марыць,
замольваць даўнія грахі...
А скульптар-час кладзе на твары
як дзень — дык новыя штрыхі.

Памяць мая — бумеранг
Польмя гомніць воск.
След ад слязы на твары
правюра на нечы лёс.

www.kamunikat.org

Нясвіжскі замак

Дах, як бок старога язя,
да абеду, што на стол
падавалі слугі князю --
шмат аз ёраў навакол.
На валах — турысты валам.
Вежаў гожах незалежнасць.
Пагражаючы скандалам,
беларусу госць з Літвы
штось крыгчыць пра прыналежнасць...

Параслі былём ірвы.

Мір

Мірскі замак—
замок дарог.
Праз стагоддзі сябе збярог.
Шмат за век свой чаго пачулі
ваяўнічыя машыкулі.
Зацярпшваліся байніцы
камянямі —
траплялі кулі...
Час — няўмольны.
Ён нявечыць, разбурае, паліць,
дэчыць.
Замак Мірскі, ты, як нацыя,
трапіў у рэанімацыю.

Ішкандзь

Спічастыя дзв'еры.
Спічастыя словы.
Спічастага даху
палёт адмысловы.

Увысь, дзе яснеецца
неба палоска,
над жмурьмі імшарам,
над сцішанай вёскай.

Уровень з пакрова-на-нерльскім імпятам
касцёл беларускі лунае над светам.

Ля барэльефа Яна Чачота

Аплавілі кветкі пліты.
Раз'ясніўся позірк цьмяны...
Знаць, хтосьці з паспалітых
згадаў нарэшце Яна.

**Францішак
Скарына**

Полацк поўны саборным званам.
Душы поўніць нябесным страхам.
Ад Сафійкі пльвуць іконы,
люд на неба глядзіць у жаху.

Хтось спяшаўся грахі замольваць,
хтось зграшэць напаслед крыху...
А ўгары на вачах паволі
сонца тухне на паўшляху.

Цэлы горад схіліў калені,
калі голас пачуўся Твой...
Ты з'явіўся ў пару зацмнення,
каб народ асвятціць сабой.

Слова Паўлюка Багрыма

З сэрцам, скрухай наўспрах збалельм,
і душой, што спаліў агмень,
мой народ, пілігрэм аслеплы,
што не выйдзе з начы на дзень.

Вецер торбай махае зрэбнай.
Ні маленнем, ні скаргай-словам
не папросіць сабе збавення:
рот нішчымны — укралі мову.

Безгалосы, як свет магілаў,
цятне хрыж на сабе пакутны.
Сэрца прыках раздзьмуць у сілах
толькі горада ўздых магутны.

Францішку Багушэвічу

Якая за праўду плата,
ці можаш, Мацей, сказаць?
А хіба бывае праў
да у краі, дзе душы спляць?

Якая за волю плата,
ці можаш, Мацей, сказаць?
За волю крывёй адплата,
не шкода й жэцця аддаць.

Якая за мову плата,
ці можаш, Мацей, сказаць?
Жывуць у ёй воля й праўда,
і нельга яе адняць!

Музыка

I

А потым, пасля як-небудзь
памяць па складу рэха
азавецца раптоўнай ў нас.

Не раз,
не два

і не тры...

Слёзы не варты твару.
Трэба умець спатоліць —
нават калі ад болю.
Грыгтожае не знікае, —
яго забірае вечар...
Неадольнае нас нявечыць.

II

У лесе свечак жыву туман...
Чаўном у вечнасць спляў арган.

Сяпы

Тонкі бліскучы скальпелъ
стаў першым промнем свету,
якога ён не бачыў...
Зашклёны гвэрк.
Ноч бясконца.
Павек фіранкі
плавіць сонца.

Ронда

Калі сячэ — маўчыць сякера,
ды не засне да ранку кат.
Самотных душ бясконцы верад
вяртае грэшніка назад.
Дзе аксамітныя прыступкі
яго вядуць на эшафот.
Там смерці юнай прастытуткі,
якой ці ёсць шаснаццаць год,
чакае моўчкі—хутка суткі—
Народ.
Там у парваных апранахах,
ходь на каляжах першы лёд,
дзяўчо вядэнае на плаху
ўзыходзіць, тоячы жывот...
І туліць голавы ад страху —
Народ.

Актава

Калі адшугае зялёны пажар
у кронах бярозаў, асін і акацый,
калі з павуціння павітхуцца жмары
і выйдзе настаўнік на працу,
тады лістабой аглушае папай
раскацістай хваляй асенніх азацый.

Закончаны лета гастрольны сезон.
З шуфляды пара даставаць парасон.

Трыялет

Каб толькі бачыць Вашы вочы,
Каб толькі Вас адну любіць.
Гатоў ахвяраю я быць,
Каб толькі бачыць Вашы вочы.
Каб толькі іх бяздонне піць,
Я прачынаюся штоночы.
Каб толькі бачыць Вашы вочы,
Каб толькі Вас адну любіць...

Тэрыны

Каб я аднойчы не спаткаў Вас,
ці так бы прагнуў зераз жыць...
Ці так бы іншую кажаў я?..
У безвароцце час бяжыць..
Што марна варушыць былое
і над нішчымым варажыць...
Магло б ці здарыцца такое?
Ці меў бы шчасце кожны з нас,
калі б асенняю парою
аднойчы не спаткаў я Вас?

Тэатр

Пакуль касірка спаганяла
за прыгажосць скупую рэнту,
пустая зала прыгадала
злавесны смех апладысmentaў.

* * *

Дзьмухавец на пустым пероне
недаверліва гэзікі знойдзе.
Сімвал веку — жыццё ў бетоне,
краявіды канца стагоддзя.

Дзьмухавец, значыць, ёсць патрэба
нават там, дзе каменне спіць,
бачыць сіні абмежак неба
і няўтольна імкнучца жыць.

Захад

Туды не патрэбна візы.
Там лётае бусел нізам.
Пад хмарным крылом абвіслым,
там на абгарэлых выспах
дзядоўнік праменняў высах.
І сонца патылак лысы
у зорны хавае прысак.

Вячэрні эцюд

Мёрзкае, жалоднае акно.
Церпкае гарачае віно.
Келіх у руках гарыць,
падобна неонавай трубцы.
Кельнер-пінгвін
з разлікам марудзіць —
красуецца.
У шаліках, як самазагубцы,
спяшаюцца людзі па вуліцы.

Акварэль

Руды сітнік. Сіні глей.
Сонца, нібы язэ паджары.
Зелень раскі. Бель лілей.
Блякла-шэры колер жмары.

Восень, нібы лагапед,
вымаўленню вучыць ветра...
Топчуць лісцяў жоўты плед
качкі у чырвоных гетрах.

Навѣніца

Нібы перад вьцвярэннікам
в ецѣр праішоў бярэзнікам...
Ластаўка в ейкам мунітм.
трапіла ў вока хаце —
праслязіла.
Гулка ў садзе
яблыкам не вісіцца.
Як у траву каса —
першая бліскавіца.
Чык-чырчык-чык-чык-чык-чык —
пад страху ад страху —
в ерабейчык.
Па раце,
вяслу,
шчаце —
дожджык колкі.
Сонца тчэ
у міль ён нітоў вясёлку.
Бессаромна пузам голым
бліснуў човен —

чым не дах нам?..
Свечкамі ў пустым касцёле
дзьмухаўцы вакол ачахі.

Дзяцінства

Там рукі пахнуць верасам.
Там птушкам сніцца зьраі.
Там белагруды верасіны
з усмешкай самай шчырай.

Прырода, як натуршчыца,
прыгожая і голая...
І я букет настуркавы
нясу, шчаслівы, у школу.

Май

Той май быў шчодрым на дарункі:
на цеплыню і на каханне,
і на працягласць пацалункаў—
ад Мілавіцы да світання.
Яшчэ на смутак паланезны
і на гартанны голас твой...
На мяккі водар сініх бэзаў,
якім прапах увесь пакой.

Чэрвень

Ледзь сонечны промень слізгнуць
паспеў па астылым танку,
туманы, нібы бялізну,
развесіў сушыцца Ранак.

Завошраны гвізрк косаў
зарэчны лужок абраў,
дзе белы срэбра росаў
апраўлена ў зялёны траў.

Вясна

Зялёная паводка.
Прысадаў берагі.
Вяртаецца Прырода
на даўнія кругі.

Асенні эцюд

I

Сутонне. Чырвань шчыкаў адвячорка...
Вячысты дуб у мроіве судзімані
на падуменце жоўтага пагорка
нагадаў ганарлівага аленя.

II

Замёр у чаканні сапернікаў годных, —
цяроплівасці хопіць на доўтую восень...
Але не прыходзіў пакуль што ніводны,
і з цэлага лесу такіх не знайшлося.

Шкельцы ў вітраж «Поры года»

З і м а

Дзесяці граюць на белым раялі,
і ніводнай фальшывай ноты...
Пакінутыя з лета граблі
псуюць экстэр'ер сумёта.

В я с н а

Мароз пад вечар раскідаў
цяпельца дзённага галоўні.
Бязгучна клён лямантаваў
іротм разяўленьем шпакоўні

Л е т а

Улагодзіў ліпень ліпу
падарункам сціплым —
завушніцы цэлы дзень
чмель чапляў асіплы.

В о с е н ь

У сінія асінамі лясы

вогненна конніца ўляцела...
Павуціння звесіўшы сцягі,
лета адыходзіць не хацела.

Дуб

Стаяў як гіганцкі молат.
Кавадлам ляжала поле.
Здавалася: гэтка волат —
зваліць чалавек не здольны.

Як падаў — ніводнай хмары
на небе ў той бой не стала.
Калі па зямлі ударыў —
ад болю зямля стагнала.

А я пра дуброву марыў,
пра клёкат буслоў наўкола...
Зялёнай слазой па твары
скаціўся няслалы жолуд.

Жораў

Сівая адзінота.
Нязмога адляцець...
Кругамі ля балота
уночы ходзіць Смерць
А досвіткам асеннім,
як сцішпца імжа, —
нябёсаў вір успеніць
зноў крыламі душа.

Ліс

Пунсовы ветразь. пльгў па лесе...
Нібьта свечка па сутонні.
Пунсовы ветразь — ліс на снезе,
агонь блукання на прыволлі.

Пльві, прыгожы, покуль вецер
тваіх слядоў не пакідае,
і абмінуць здалей дасвецце,
дзе лёс-ганчак цябе чакае.

Майстра

Тут усё прапахла лесам:
гілы, гэблікі, сякера...
Пад касым крыскам лавяці —
дзеда летняя кватэра.

Куфар, вулей ці кубельца —
не адмовіць ён нікому.
У старых руках умельцы
праца йдзе па-маладому.

А сягоння, хоць і рана,
адпачыць надумаў трошкі...
Прывітаў ігчаку рубанак
да асінавае дошкі.

Каподзеж

А цэбар улюбіўся
у дно, дзе зорак ззянне.
Стары ланцуг хваліўся —
мацней ён за каханне.

Адзін пусціць не хоча,
другі на дно імкнецца...
Я веру, што аднойчы
стары ланцуг парвецца.

* * *

Мая бабулька Волька
вяршыць жэпцёвы сьог.
Не няньчылася доля,
быў літасцівы Бог.

Разм енені апошні
дзесятак на вяку.
Жэпцё як гляк парожні,
што сніць аб малаку.

Ды што цяпер аб гэтым –
нанова не пражэць...
Без страху перад ветрам
лісток жэпця дрыжэць.

* * *

Падзялілі шлюбныя фоткі.
Разабралі з паліцаў кнігі.
І два лёсы жэпця паводка
разьяла, як увесну крыгі.

Мо змялела каханьня рэчка,
мо заціхі пачуццяў хвалі?
Ціхамірна, без сцэн і спрэчак
мы сям'ю напалам ламалі.

Раздзялілі пароўну крыўды
і збіраемся далей жэць...
Толькі сынавы смеж, скажы мне,
Як мы будзем на двух дзяліць?

Гомель

Там, дзе хваля цадуе водмель
і аеру па пахі тоні,
бурлакі пракрыгчалі: «Го-мель!»
так, што рэха чуваць і б'енны.

Вецер рэха па хвалях гоніць,
яно ў грудзі прыгчалаў б'ецца.
Чайка згубіць на лёце: «Го-мель»,
і адчайна той крык сарвецца.

Там, дзе хваля цадуе водмель
і палац на пагорку гожаў,
усміхаецца сумна Гомель
людзям, чайцы, сівому Сожу.

Згадка аб дзяцінстве

Ля кабетаў, скупых, на слова,
часам тым, што бліжэй да вечара,
пахнуць рукі дзятвы вясковай
горкім дымам і бульбай печанай.

Дзень на полі амаль бясконцы.
Ад бабуль і матуль крывёма
паглядаем з майбой на сонца:
сядзе — можна ісці дадому.

Там у засені саду ветлай,
на імяненне стаіўшы дух,
б'юцца вобзём наўспраох ранеты,
замыкаючы дзённы круг.

Жанчына

Па меры таго як памалу
з глыбі яна йшла на мель,
я бачыў: ад футарала
вызвалялася віланчэль.

А пляж быў пусты і дзікі...
О, як бы хацеў я стаць
у момант той раптам смыкам,
каб струны яе кранаць.

Вечар

Столік на дзве персоны.
Позірк бы два цвікі.
Пльвунць па руках гарсонаў
разносы, як чаўнакі.

На Вашым плячы лілея
белая, нібы вальс...
Чаход парасона — змеем,
які не спакусіў нас.

* * *

Празрыстая далеч.
Сутонлівы шлях.
Адвечныя мары.
Прытоены страх.

Куды мы? Куды мы?
Куды мы пасля?
За марай, за дышам
ці будзе працяг?

Празрыстая далеч.
Сутонлівы шлях.
О колькі пыталі!
Адказу няма.

Мадонна

Я твой партрэт пісаць баюся:
ты кожны момант — рух бясконцы.
Ад зайздрасці цёмнянее сонца
перад мадоннай з Бelay Русі.
Я твой партрэт пісаць баюся,
хоць кожны рух твой п'ю вачыма...
Што мёртвыя мадонны Рьма
перад жывою з Беларусі?!

Сябру

А. Б.

Лісцвяны дождж над Белай Русею...
Яшчэ не час яму, не час.
З чужыны бусел не вярнуўся.
а ты збіраешся ад нас.

Яшчэ да восені далёка,
яшчэ праз лета нам рунець.
Яшчэ і птушкам, і аблокам
у нашых кронах галубець.

Лісцвяны дождж пад Белай Руссю...
Куды спяшаешся, куды ты?

— У май, тутою не абжыты,
дзе клён іскрынкамі цярусіць...

* * *

Бязважкі рамонак з імгітам хлапечым
трызніў матыльковым палётам: —
Ах, каб не карэнне, таксама ў сінечы
кружляць бы я змог бесклапотна.

Спакою заўсёднага як не бывала, —
увясь, на птушыныя сцежкі...
Ды марна — трымала, карэнне трывала,
яднала з жытнёвым узмежкам.

Нарэшце, о шчасце, рамонак сарвалі —
расчылены дзверы ў бязмежжа...
Маркотна адзін за адным ападалі
пялёсткі на родны абмежак.

* * *

Пройдзе час, і яна міне,
восень цяжкая на характар.
Сэрца сум запалоніць раптам,
і ў далоні твае — тварам
так захочацца зноўку мне.

Пройдзе час, і яна міне...
Ты казала — усё мінае.
Ліст апошні ў маім акне,
як усмешка твая, лунае.

Пройдзе час.
Пройдзе новы хтосьці.
Стане сумна, бы колісь мне,
ды падставіць далоні Восень.
Твар схілю ў іх — і ўсё міне.

Жонцы

Усе нашы звадкі-спрэчкі
спльвучу, як з вадой снягі.
Не ў польмі цьмяным свечкі,
каханне — ў святле вярцінь.

Коханне — пакуль мы р'азам.
Коханне — дакуль жывём.
Не дзеля высокай фразы,
каб сын меў бацькоўскі дом.

Ты звадкі, прашу, і спрэчкі
забудзь, а ў душы пакінь —
не цьмяны мялёстак свечкі,
а светлы букет вярцінь.

* * *

Каханне наша—дым.
Агонь даўно патух.
Ты ў сне штоноч з другім
выходзіць, любіш двух?..

Руку маю з пляча
маўкліва адхінеш.
Няўжо агонь ачах?
Гарыць, ды толькі ў сне.

Каханне наша — дым,
агну самотны цень...
Ты ў сне штоноч з другім,
са мною—толькі ўдзень.

Пяшчота ліўня

На зямлі двое нас шчаслівых,
бо ніводнай душы наўкола...
Нас кранула пяшчота ліўня
таямнічым крылом анёла.

Назваеш мяне ты — мілым.
Я цялюю твае павекі.
Нас кранула пяшчота ліўня
з гэтай летняй начы наvekі.

Час ішоў, ці мо ў ім павілі мы —
не здаецца нават потым.
Толькі ўдзячнасць не пройдзе ліўню
за бясконцасць яго пяшчоты.

* * *

Агонь учэпістай рукою
палена за грудкі скаліў:
і папльлі ўслед за рэжым
слядоў пунсовых языкі.

І ноч пусцілася наўцёкі,
і блізкай явай стаўся сон.
І хваляй пачуцця высокай
біццё двух сэрцаў ва ўнісон.

Быў сведкам толькі Усявешні,
міл ёнам воч міргаўшы ледзь.
Агонь зрабіўся трэцім лішнім
і ўжо саромеўся гарэць.

Вопьны верш

Ты — мой сум.
Пасярод ночы ўспамінаю твае вочы.
Не хочаш?
Але. Так і павінна стацца.
Сустракаемся, каб развітацца.
Засынаем, каб прагнуцца.
Нараджаемся, каб памерці...
Для смерці
нараджаемся мы аднойчы.
Двойчы, тройчы
да цябе прыйду.
Сумам — узрушу. Жартам —
прымушу ўсміхнуцца.
Засынаем, каб не прагнуцца.
Нараджаемся, каб не памерці...
Адз ерці
ад памяці некалькі брудных лістоў,
каб зноў
пасярод ночы ўспамінаць твае вочы.

Бэз

Фіялетавым воблакам
ты прыплыў пад ажно на світанні.
Фіялетавым сном, фіялетавым
сумам туманным.
Ты вісеў, ты квітнеў,
ты чакаў з першым промнем статкэння.
Зварухнуў, абудзіў, адагрэў
першаквецце кахання.
Майскі ранішні бэз—
фіялету разліў на паркане...

Быццам свежы парэз,
што раптоўна ў душы закрывяніў.

Сустрэча

За дзень нерыбацкі — прэміяй
была мне гадзіна позняя.
У сціплым убранні Евіным
цябе сустракала возера...

І вёслы, і голаў страціўшы,
не помню да гэтых дзён
цябе я спаймаў ці трапіў сам
у чараў тваіх палон.

Блукаю адзічальным берагам,
загослай сцяжынай памяці,
упарга ў падман не верачы
разгубленых слоў русалчынніх.

Слёзы

Кажуць: мужчыны не плачуць.
Няпраўда — я сам мужчына,
і слёзы свае прабачу,
як заўтрашні дождж — вачыма.

Яна на зямлі адзіная,
хто вартая слёз мужчыны,
не ўлік з ёй адна Радзіма,
з каханай маёй жанчынай.

Натопі

Ці пакліча за далеч дарога,
ці пра Восень згадаю ў журбе,
аб табе мае боль і трывога,
мая любая, аб табе.

Гражлівы мы ні мала, ні многа:
першы сын, першы подых завей...
Аб табе мае боль і трывога,
мая любая, аб табе.

У маленькі адчайным да Бога
не прашу паратунку сабе, —
аб табе мае боль і трывога,
аб табе, аб табе, аб табе.

Адчай

* * *

На балконе паліў лісты...
Пазіраў не сваймі вачыма.
Думаў паліць назад масы,
Думаў — памяць спаліць маючама.

Варушыў папяровы прах,
што нядаўна каханнем зваўся.
Адшугаў, адкурэў, ачых:
толькі чорны нагар застаўся.

Не аддзерці яго нічым:
ён — таўром на душы хлапечай.
Усё бліжэй адчай начы.
Усё ніжэй пралёт парэнчаў...

Калі спіхнуць адгалоскі
тваіх крокаў у вухах,
агльве, бы свечка воскам,
успамінамі душа.

Колькі будзе розных сцежак,
покуль знойдзем шлях адзіны.
Сонца мне — мільён усмешак.
Дождж — мільён тваіх слязінак.

Міньён памяці

Не замятай маіх слядоў.

Я шчэ вярнуся...

Памяць

Пакладзі мне далонь на бусыні...

Развітальна і беспрышмусна.

Смутак мой, успамін спакусны

пакладзі мне на вусны.

Ціхі журлівы гук

блукаў жаралом жалейкі...

Гаючая пам'яць рук —

збалелай душы і лекі.

Перад каханнем, як перад Богам,

няма апраўдання аніякога.

Будуць сустрэчы, дарогі, людзі...

Цябе не будзе.

Цябе не будзе?!

Крыкну наўслед лету я:

— Даруй мне за ўсё, светлая!

Даруй мне за ўсё, першая, —

збалела душа грэшная.

Каханая мая, клянуся:

— Не замятай маіх слядоў,

я шчэ вярнуся...

* * *

Туман у снежні —
варажба...
Ці насланнё,
ці адзінота?
Ен першы снег не зневажаў.
Ен проста быў, як я, маркотны.

Ен проста кроць у наўздагад
і пераблытаў поры ў годзе...
Туман, табе я сёння рады —
ты мой таварыш па самоце.

Зона адчужэння

Зона адчужэння —
якая жахлівая назва.
Адчужэнне —
ад хаты, дзе змалку рос.
Адчужэнне...
З сабой не возьмеш
прысаду святла бяроз,
асвэр у двары, буслянку
і трох буслянят у ёй...
Апошні цалунак ганку
абцяс пакідае мой.
Паўлюжкія вёдры ў сэнцах.
Дакуль ім з вядой стаяць?!
Да краю — трывогай сэрца.
Ці здолееш нолтку ўзняць?
Радзіма!
Слязу наўпотаі
змагну за цябе ў малечні...
Не стань для майго Народа
зонаю адчужэння.

* * *

Есть только две у жьщці мяжы:
мяжа пачатку і сканчэння.
Нясхільна шлях зямлі прайсці —
паэта лёс і прызначэнне.

На запытанне прамаўчы,
бо хто маўчыць, той сам пытае...
Якое малако ваўчыц?
Пра тое воўк адзіны знае.

Твой ценз з вьшпнь гурган сачьў,
свой судны дзень не прычакаўшы...
Змялее часу далячпнь,
тых две мяжы ў адну з'яднаўшы.

Смерць

Аўтобус з чорнай паласою,
маршрут твой доўжыцца в'якамі,
аўтобус з ціхаю труною,
жаночым плачам і вянкамі.

Аўтобус з чорнай паласою,
як здань над чорнаю шашою.
Вязе папутніцу з касою
з укусам — нечаю душою.

Сусвет

I

На жывым фаліянце нябёсаў
ззяе золата зорнай вясні.
Знічкі ўспыхваюць, нібы космі,
паміж словаў касмічных сказаў.

II

І колькі жьцц — павек вучьцца
нам кнігу неба разумець,
глыбіням дум яе дзівіцца,
над неразгаданым карпець.

Інсульт

Зажураны позірк рання...
Адчайная выжьцц спроба.
Жахлівае супрацьстаянне
розуму і хваробы.

Ад могілак крок налётам
на даху свой цень пакінуў.
Па венах калючым дротам
паўзе ад шпрыца вакцына.

Ды рэчка нябачнай плёскае
усхіліам гучьцц жанючым...
І човен пусты за вёскай
на супраць зямліняй ночы.

Пагост

Мы жывыя.

Ходзім,
глядзім,

габорзім...

Хтось стаміўся —

прысеў

на чужое гора.

Санька

Ён жыў каля рэчкі, ля самага моста,
што вёску адвёку дзяліла з пагостам.
Худы і маўклівы, не выпцянеш слоўка,
свой хлеб здабываў за ракою — рыдлёўкай.
Вяскоўцы лічылі яго дурнаватым,
бо гора чужое было яму святам.
Нябожчык у хаце — за ім пасылаюць,
бо лепей магілы ніхто не капае...

Ён сёння мне ўслед паглядзеў падазрона,
заўважым усміхнуўся — усмешкай Харона.

* * *

И дым Отечества нам сладок а праятен...

А. С. Грыбаадаў

Дым Айчыны — чарнільскі дым.

Не салодкі ён, а гаркавы.

О, як часта яго мы снім —

чорны дым, нібы чорны савак.

Ён па небе Радзімы пльгў

смертаноснай, злавеснай жмарай.

Ён аблудламу люду быў

і прыгасцем святым і карай.

Дым Айчыны... Жаклівы сон.

Ад якога прагнуцца страшна...

Бераг Сожа. Сівы Харон

рук не можа адміць ад сажы.

* * *

Трыццаць манет за здраду.

Трыццаць — за чорны лёс.

Трыццаць — такую плату

смерцю спазнаў Хрыстос.

Трыццаць рублёў — не болей.

Трыццаць — не менш за іх.

Столькі каштуе доля

палешукоў маіх.

Доволь — ніхто не знае —

сільце дамавіне цвік...

Гэта народ карае

страшны будаўлік.

* * *

Я жыву, і Сусвет сузіраю,
і лагоджу паглядом сонца.
Дні, як свечкі, мае згарваюць
паніхідай жыццю бяскоўтай.

Я не веру ў канец банальны
і ў спакой, што ў падземных нетрах.
Я дайду да мяжы фінальнай
і душой сігану за ветрам.

Я яшчэ пажыву хоць зоркай,
самай дальняй на небе сінім,
і не будзе мне лёс мой горкім
пры сустрэчы з пагодам сына.

* * *

— Ад чаго ты самотны, бусел,
у гняздзе над знямелай вёскай?

— Я сумую па Белай Русі
дачарнобыльскай, чыстаросай.

— Ад чаго пачарнеў ты, бусел,
у палескім бары атрутным?

— Ад жалобы па Белай Русі,
зганьбаванай і шматпакутнай.

— Ад чаго пасівеў ты, бусел,
і чаму не ляціш у вярэй?

— Лепш памерці на Белай Русі,
чым чужыму назваць Радзімай.

* * *

Журавіны бяруць жанчыны,
паслужмяныя студзяць пальцы.
Не баяцца слядоў ваўчыных,—
на чарнобыльскі вецер скардзяцца.

Журавіны бяруць жанчыны,
імі ўсыпана ўсё Палессе...
Нібы кроў па слядах ваўчыных
пальчынне на першым снезе.

Бераг Радзімы

Я ў юнацтве нэтраў — ого!
Кожны вір, бы кішэня, змераны.
Ды заўжды, Беларусь, твайго
не губляў звідавоку берага.

І тапіўся не раз, было,
толькі сэрцам, нібыта пеленгам,
я лавіў, Беларусь, твайго
краявіды святога берага.

Хай наперадзе — сто валоў,
павайдрасціўшы лёсу Берынга,
я не зобьітаю век твайго
з чужаземным, Радзіма, берага.

Ескіз

Жьщдє за ваконьм шклом:
сцїхотна трапечумь блєны,
нїбыта ў нямьм кїсц,
бязгучна крыгчаць варосны

Нячутна прапальў цягнїк,
злїваючыся з блакїтам...
Жьщдє за вакном — ескїз
накрєслены і забыты.

* * *

Я стамїўся на свеце жьщць,
я аб смерцї стамїўся думаць...
Лїст на ветры ўгары дрыжьщць
і на дол пазїрае з сумам.

Ен прывык да птушыных дум,
ён крылом звькся бьщць для дрэва.
Лїстапад — яснавокі сум,
залатога лїсця залева.

Я стамїўся на свеце жьщць,
адгачьну істота просїць.
І душа, як лїсток, дрыжьщць,
а за вокнамі восень. Восень.

Жыццезварот

* * *

І жыццё, як рака, мялее..
Так мінае дзяцінства, сталасць.
А наперадзе плёс бяжэе
ціхаплынны, нібыта старасць.

Плынь за плёсам агорне вечаў.
Расхінуўшы глыбіняў сховы,
акіян прыме нас, як Вечнасць,
і паўторыцца ўсё нанова.

Я ўрастаю ў чарговы дзень,
як у лёд урастае рыба.
Саркафага шкляная глыба
размяжуе святло і цень.

Я ўрастаю ў чарговы год
непазбежна і незваротна,
не шкадуючы дзён самотных,
што згарэлі, нібы бікфорд.

Я ўрастаю ў чарговы век,
ахвяруючы ўсім Учора...
Так блакітныя вены рэк
уростаюць у сэрца мора.

* * *

Восень прыйшла раптоўна.
Вецер лісты скамечыў...
Восень — і плед шыкоўна
лёг на імшарын плечы..

Восень прыйшла знянацку,
як тэлеграма ноччу.
Восень — і час збярэцца
шляхам птушыннім кроцьць.

Восень прыйшла, і дзякуй,
што прычэкаць прыйшлося.
Засцерагальным знакам —
хутка зіма! — мне восень.

Кладзішча

Гэты маўклівы сад
цішай сцінае вушы.
Дрэвы — за радам рад,
сад чалавечых душаў.

Любяць сюды хадзіць
больш за усіх старыя.
Восень — узрост садзіць
душы ў жвіры сэрцыя.

Гэты маўклівы сад
не абмінуць нікому...
Ён нібы шлях назад —
з блізкіх гэцей дадому.

Акварыум для матылька

Прыгожае — прыгожага шукае...
На дзьмухаўцовым сонцы — матылёк
красуецца і нат не прадчувае
развязку страшную, якую блізіць рок.

І толькі за шыяною цішынёю
згадае, адлятаючы, душа
апошнюю сустрэчу з цеплынёю,
шчаслівае адзінства спарыша.

Дзікі качар

Чарот праць і сціўся цішай.
Зайшлася душа не плачам...
Каханне гукала ўвысі.
Дав ерлівы дзікі качар.

Забыта дарога смерці,
якой праляцеў дадому.
Асвенчаны сэнс дасвецця —
пазнання нямая стома.

А сэрца быў амаль бясконцы,
як рэжа ў даліне горнай.
Прастрэлым сэрцам — сонца
кіпела ў хрылі азёрнай.

* * *

Як выракаецца гальцаў гліна,
як выракаецца мора сушы,
так выракаецца маці сына,
так выракаецца цела душаў.

Як выракаецца сіла дужых,
як выракаецца птушка крылаў,
так выракаецца жонка мужа,
так выракаецца крыж магіль.

Як выракаецца ног дарога,
як выракаецца дрэва лесу,
так выракаецца вера Бога,
так выракаецца існасць сэнсу.

Горад

Я адвѣк ад тваіх камяніц,
ад патрэсканай скуры вуліц.
Мне бліжэй цішыня старыц,
што падсвечваюць спеў зязюлін.

Я адвѣк ад тваіх вітрын,
сумятні і людскога тлуму.
Мне радней светлыня калін
з іх адвечна дзівочым сумам.

Я адвѣк, я адвѣк, адвѣк...
Холь ты быў мне прыёмным бацькам.
А ў душы, нібы ржавы цвік,
вобраз вёсяі --- мой боль за маці.

Экспромт

Неба маланкай распілена.
Спалі
з тонкіх шпяў шпіляў
птушынныя каралі.
Поруч мне, поруч мне,
мне поруч —
поручні, поручні, поручні.
Паспець ці?
Мост за руку праз раку
перавесці.
Родны як, родны як,
як родны
зараз я з прыродай.
Моцна так, моцна так,
так моцна —
дождж — у дах,
у грудзі -- сэрца...
Горад труб вадасцёчных горлам,
здаецца, вось-вось захлынецца.

Ікар

Гэта сам я Ікарам быў
і збіраў па імшарах пер'е...
Недаверу атруту ціў
і сяброўскіх вачэй бязвер'е.

Гэта сам я сябе распнуў
на няшчаднага лёсу пяльцы.
Стаў над безданню — і сігануў,
нат забыўшы, што воск плавіцца.

Гэта сам я сябе пракляў,
сярод неба — не стала сілы...
Воск на палках — крывёю ззяў
ад зламаўзых маіх крылаў.

Вёска Дуброва

Тут у пашане цар бароў палескіх —
асілак-дуб, што сам як цэлы бор.
Які хавае ў голлі старазвецкім
зялёныя сузор'і жалудоў.

Зялёная, зялёная Дуброва.
Лісток дубовы падае ў Сусвет...
Як першае нявыспелае слова,
з якога нараджаецца паэт.

Люстэрка

Прабегла зморшчынка раптоўна па люстэрку
Як кажучь людзі — дзінная прыкмета.
Чаму ж, калі наўспрах паб'еш талерку —
шчаслівым момант наракаюць гэты?

Гляджуся я ў бабуліна люстэрка,
нібы ў мінулае сваё — заўсёды смела.
Гляджуся, зачарованы, бо веру —
не трэснула яно, а пастарэла.

* * *

У жніўні збяруся ў поле,
там жытні загон вятрыска
кідае мне ў твар прыбоём.
узняўшы зярнятаў пырскі.

З узмежжа, нібы з парога,
я крыкну насустрач хвалям:
— Вазьміце маю трывогу,
што сэрца няшчадна паліць.

А потым, калі паспею,
услед ім шагну з малюбою:
— Вярніце ў душу надзею,
счарнела душа журбою.

* * *

Без ценю шкодабы, без кроплі адчаю
жыву і жыцця свайго не прыкмячаю..

Год вып'ю, як кубак нямоцнага чаю...
Жыву і жыцця свайго не прыкмячаю.

Жыццёвы экватар будзённа страчаю.
Жыву і жыцця свайго не прыкмячаю.

Няўжо і тады, як адкрыецца Вечнасць,
сігну за мяжу і жыцця не прыкмечу?

* * *

Выходжу з туману на голас.
На волю выходжу з сябе...
З зямлі нараджаецца клас,
удзячны вясновай сяўбе.

Прабіўшы труны с карлупінне,
душа, як зялёны прамень,
взынці сваю гакіне,
вітаючы ясны дзень.

Пакуль спадарлівы Сейбіт
абходзіць з сяўнёй палі —
і душам расці, і хлебу
на белай маёй зямлі.

* * *

Мне нічога зусім не трэба.
Разумееш — зусім, зусім.
Мой нажытак — кавалак хлеба.
Мой прытулак — нябесны схім.

Мне нічога твайго не трэба.
Мне хапае пакуль свайго...
А стамлюся — пагосту глеба
не адрывне крэджа майго.

Запаты фонд

Цябе збралі прадзеды сівыя
па залаціначцы за годам год.
Хацелі, каб нашчадкі — мы, жывыя,
дзівіліся і памяталі род.

Цябе хавалі па святарных месцах.
Ты целам быў пацроу і крэгжу.
Табе ўрачыста адпраўлялі месу.
Ты Ефрасіні літанні чуў.

Ты быў акладам Бібліі Скарыны...
Ты пльгў ракой клінкоў паміж чужых.
Ты і сягоння нам святціць павінны,
нібы алтар для вернікаў сваіх.

Белая вежа

Ствол каменны падмуркам урос у Радзіму.
Крона — купал блакітны адвечных нябёс.
Дрэва памяці — белага роду радзінгі.
Ты Галгофа — а я твой слухмяны Хрыстос.

Узыходжу па звілістай лесвіцы лёсу.
Крок — і кроў на халодных прыступках
блінгчыць.

Крок яшчэ — і душа каля самых нябёсаў.
Крок апошні ці жогіць адчаю зрабіць?..

Дым

* * *

Агмень і дым — дзве родныя істоты.
Павек вас немагчыма разлучыць.
Як бацька й сын — жывая павязь роду.
Агну гарэць — да зораў дыму пльць.

Агмень і дым — выток і ручайка.
Агмень і дым — пачатак і працяг.
Агмень і дым — жыве між вас дваімі
няспраўджаная ісціна быцця.

Месячнай цёплай ноччу
шляхам агоннім, Млечным,
ціха ў Сусвет пакрочу,
буду сабе свяціць...
Каб і адтуль, з вышшняў,
каб і адтуль, з далечы,
бачыць цябе, Радзіма,
і, як цяпер, любіць.

Шлях да Радзімы

(Акрапаэма)

Светлай палляці

Міксіма Баг даю віча

I

Паміж пяскоў Егіпецкай зямлі,
Задоўга да народзінаў падання,
Народ, каб выжыць, не спыняў бацьляння, —
Гады наўслед барханамі пльвілі.
У іх пясках расталі міражамі
Усе, хто да ідэі не дарос,
Хто наракаць прывык на лёс —
Паўсталі ля азісаў крэгжамі...
І толькі смельца не запынялі рух,
Таму што вера ім гаіла Дух.
Праз сотні год пакутаў і блукання
Ім давалося іспіну спазнаць —
Род немагчыма вынішчыць дазвання,
Што мову продкаў здолеў захаваць.

II

Над хвалямі сінеючага Ніла
Мая душа пакутвала ў суцымені.
Змяніліся кагорты пакаленняў,
А в еліч пірамідаў зноў дзівіла,
І мімаволі думкі варушыла
Аб людзях тых, што гэтае стварылі.
Даўно на плітах іх сляды астылі,
І пыл стагоддзяў іх зацэрушыў.
Маўкліва сфінкс задумаўся аб нечым...
У зрэнках скамянелых дрэмле вечнасць.
Краса і сіла злітыя ў адно?..
Грыступкі для раптоўнага знікнення?..
Тело ў зачах нашчадкаў не відно,
Хто перад лёсам кленчыў на каленях.

III

Ўжо колькі тысяч год стаіць магіла,
Там, дзе калісьці працвітаў народ,
Што вечнасці раку хацеў убород
Пераадолец — сілы не жагла.
Ен бедным быў на дабрыню,

Каханне, літасць, гнеў і ласку,
Зато ё моцна верыў казцы
Пра ідэалаў вышпіню....
І памяць загубіў ён, кбыв звер.
Што з тым народам сталася цяпер?
Галінкі адракліся каракеў,
Наіўна парадніўшыся з лістотай...
Гнеў боскі — д'яблавы проклён,
Не пакарай сляпты народ мой!

IV

У гаршку насення жменю там знайшлі
Два гурганьі, і бойка пачалася...
І ў час той кожны з іх здаваўся
Сабе гаспадаром тае зямлі.
Вось глгога трэснула ў аднога,
З другога пер'е абляцела.
Аднак міршца не хацелі,
Нат кіпцюры рвучы з жывога.
Хто першы выйграе двубой —
Той для гісторыі — герой.
А зерне што — яно стаяла

На паўшляху да араллі...
А навакол вясна буяла,
Зачаццем мроілі палі.

V

Хоць зверху засохшымі былі,
На першы погляд скамянелі,
Ды душы праведныя мелі,
А ў сэрцах — промні цеплыні.
Братазайства не хацелі,
Сябе дазволілі дзяліць.
Каб бой смяротны супыніць,
У нізкі розныя ляцелі...
Там прарасталі для другіх,
Кармілі, радавалі іх.
А Край радзімы стаў пустэчай,
А Край у рослачы канаў,
Ды не прыняў ацэнку Рэчы
І окая галасна не стаў.

VI

Усё ж такі жьщцёвая іх сіла
Вяла туды, дзе думкамі дуналі,
Дзе іх аднойчы рукі адкапалі...
— Ізноўку ў цемру, нізаўжды ў магілу?
Іх галасы гутнявя пьтыві.
Каб супьніць адвечны рух,
На скразняках выветрвалі дух,
Але дашчэнтну памяць не забралі.
Тады народ лічы аблудным,
Калі народзіцца Іуда.
І стане спрытна, бы штукар,
І метадычна год за годам
Чужынцам прадаваць тавар —
За медны грош — душу Народа.

VII

Збудзілася і буйна ўскаласіла
Спачатку думка, справа — потым.
І сонца гнеўна на куродым
Наўспрах палеткі спапяліла,
Як касінераў грамада

Няшчадна ворагаў касіла...
Ото народ — калі ёсць сіла...
Калі няма — тады бяда.
І блізкі дзень жаданы, судны,
Але жывы хадзіў Іуда...
Лукішкі. Пляц. Сіло і Воля. —
Бывай здароў, мужьцкі люд!
Я не дажыў да лепшай долі,
Нашчадкі вынесуць прысуд.

VIII

Парой вясенняй збожжа на раллі
Ізноў чужыя грэлі рукі,
Ізноў хахакае з-пад прынукі,
Ізноў самотныя палі.
І цені чорныя над гэжняй
Ад крылаў чорных груцаноў.
І гронка полацкіх звенюў
Без язькоў — душой парожніх.
Ды ўжо з глыбінь зямных, памалу
Цягнуўся парастак — Купала.

Слабенькі, кволы, малады
Пераадольваў глыбы друзу...
Мігцелі знічкамі гады.
Блужалі ў цемры Беларусы.

ІХ

Вось сімвал твой, забыты краю родны —
На ўзмежку жытнім сіні васілёк.
Чаму ж ён да сябе здалёк
Паэта вабіў, ад усіх гаротней...
Якая сіла ў ім, якія чары?
На выгляд — дык звычайная былінка.
Ды ў той былінцы — сэрца палавінка
І аб Радзіме вольнай мары.
Зірні на слупкія пасы...
Адкуль у іх бязмеж красы?
Рука нярушная на кроснах.
Узор разрэзаў шэры змрок.
Такі звычайны і дзівосны
Радзімы сімвал — васілёк.

Х

Зварушаны нарашце дух народны...
Ён як вясновы крыгаход,
Свой пачынаючы паход,
Спяраша павольны і лагодны.
Ды нарастае пакрысе,
Аж покуль гром неверагодны
У дзень маёвы і пагодны
Мастоў сталёных не затрасе.
Нібы запалкі, трэснуць палі,
І панясе ён гнеў свой далей.
Нарэшце выйдзе з берагоў,
Апошні раз у вал саб'ецца...
А там ламкіне разліў яго
Туды, куды ён сам імкнецца.

ХІ

Я верую, бясплодна не засне
Ні зерне ў глебе, ні ў народзе слова.
Ад зерня — колас, а ад слова — мова
Народзіцца аднойчы, калі грэць
Ля сэрца самага жаданую надзею

Не на чужынца-добрадзея,
А на сябе, самому спальмнець.
Згарэць наўспрах, аддаўшы цеплыню,
Світаннем ненароджанаму дню.
Табе не жаць, але *здымай* пасеяць.
Калоссе пад сярпамі завьбіць...
Жыво ўразгары. Ветах. Караткевіч.
У небе зорка зырка гарыць.

XII

А ўперад рынецца, маўляў, крыніца,
Калі рачулки разам аб'яднаць,
І рэчшыча нанова пракапаць.
Чысцейшай зробіцца тады вадзіца,
І рыбы будзе процьма, і лугоў,
Лягчэй намнога стане касавіца...
Шкада, ёсць верагоднасць памыліца, —
І рэчку незаўважыш з берагоў.
І перасохнуць, назаўжды прыгчым,
І словы мовы, і крынічныя ключы.
Зямля палеская зажурана маўчыць,
Спавітая ў жалобныя туманы,

А гнюс сваё — усё крыгчыць,
І крык той — соль на сэрца раны.

XIII

Каторая магутна, гучна мкне —
Не самая галоўная дарога.
Яна прыводзіць часта да знямогі
Ці да святла, але ў чужым акне.
А іншы шлях забыты, непыхлівы,
А пойдзеш — і згадаеш, што знаёмы
І гэтыя ваконныя праёмы,
І позірк недаверліва-пгчаслівы.
Здзіўлення перасіліўшы наіў,
Сябе ў наступніку пазнаеш ты сваім.
Завяршан крут, ды не закончан рух,
І там, дзе мы знікаем для Сусвету,
Аднойчы нараджаецца наш Дух
У вершах найгаротнага з пазтаў.

XIV

Здадеўшы з глебы на прастор прабіцца,
Нібыта зноў прыйшоўшы з небыцця,

Народжаны, прывітаны да жывыя,
Быццам да вобеду у коле спіца.
І колькі жывы яму — круціцца,
І доўжыць распачаць некім шлях,
Мінаць лаўжы, стаіць страх,
І лёсам пакручастым гаварыцца.
Які адкрыў нязведаныя сховы:
Зямлю бацькоў, зярнаты роднай мовы.
Што падказаў той шлях адзіны,
Які змагчы — не поле перайсці...
Той шлях вяртання да Радзімы
Дай сілы, лёс, усім дайсці!

На сподзе нябёсаў...

* * *

Травень

Забяры мяне ў неба, маланка!
І хоць шчасце з табою — на міг...
Я клянуся быць шчырым каханкам
у пякельных абдымках тваіх.

Лепей знікнуць у сіняй прасторы,
абудзіўшы залевай раллю,
чымся жьцц ў маўклівай пакоры —
і аднойчы сысці пад зямлю.

Зялёны месяц травень
мільгнуў і тут жа знік.
Нібыта за дажджамі
прагледжаны цягнік.

Здаецца толькі вось як
яго быў чутны рух...
Стаю — навокал восень,
і семафор патух.

Смутақ

Мой погляд размылі туманы.
Мой гнеў як загублены нож.
Мой смутақ, нібы неспіжаны
кастрычніцкі, помслівы дождж.

Твой погляд—зялёная зорка.
Твой гнеў — ненароджаны сын.
Твой смутақ — празізіліва-горкі,
як смак недастельных ажын.

Тупік

Здавалася — шлях невьшчэчны,
А сталася — вечнасць, як міг.
І вось ужо фарамі стрэчны
міргнуў — асцярожна, тупік...

Не скінуўшы ходу — навошта,
з надзеяй кудысьці паспець
душа — галубінаю поштай,
якой зачалася Смерць.

* * *

Думка аб-здрадзе — здрада.
Ноч — асалода спаць.
О, як была ты рада
іншага ў сне казаць...

Гэта — душы блакада.
Гэта — аблога сноў.
Думка аб здрадзе — здрада.
Сённяя ты здрадзіш зноў.

Крыж

Вось — зямля. Гэта — неба, а між,
затаіўшы жалобу сваю,
пачарнелы, як прадзедаў крыж,
на раскрэсах Радзімы стаю.

А шляхі — у чатыры бакі
перасохлымі рэкамі мкнудць...
А сляза — на абедзве шчакі.
А бяда — як разлітая ртуць.

Пазнанне

Як зморыцца ноч ад каханья,
настыне ў тумане ямін
і неба даспее світаннем,
ты скажаш сціхотна: --- Вазьмі,

вазьмі маё цела, каханы,
і боль мой, і слёзы мае...
і сонца ўзаўецца фантанам
рассыпаных кос па траве.

Берагіня

Зеленакосая мая!
Ці гэта толькі сон падманны?..
З лілеяй чорнай у руках
выходзіш з завадзі туману.

Стаю, вачэй не вольны ўзняць
на прыгажосць, што не схавана —
Вазьмі лілею, мой каханы,—
і слоў няма, каб адказаць.

* * *

Дождж

Раскладу пад в ечар
у двары касцёр.
З думаю аб вечным
дым пльве да зор.

Яскі залацяцца,
мкнуць у высі смела.
А камусь прызасца —
знічка праляцела.

Прасяджу ўвесь в ечар,
покуль хопіць дроў...
У Суствеце — безліч
гэтакіх кастроў.

Пльвуць дажджавікі,
сінеючы ад золі.
Пльве асфальт, які
не пльў дасюль ніколі.

Пльвуць з-пад ног масты,
пльве трава з газонаў...
Пльве жывы гальфстрым
прамоклых парасонаў.

І косы з-пад рукі
стылілі табе на плечы.
І дзесь пльве, які
стаў напам'ялу в ечарам.

Паўднёвы ўспамін

Вінаваты паўднёвы вечар...
Проста так, без якой прычыны,
абдымаю чужыя клімат,
пешчу косы чужой жывытні.

Гэта проста на момант хвалі
аглушылі прыбоя шумам.
Гэта вусны дазвол давалі,
гэта вочы світалі сумам.

Гэта проста залётны вецер
у вянок дзве рукі з'яднаў...
Адлюстроўваліся ў Сусвеце
нашы постаці як адна.

Пракляцце

Калі зледзянеюць пачуцці
і нечага ўваскрашаць,
калі, нібы на парашуце,
апусціцца з неба душа.

Калі спальмнее былое,
і прэшласці болей няма.
Калі стане лета — зімою,
і ўслед за зімою — зіма.

Няс пашча, без болю і страху
зробі першы крок ад сябе...
Нібыта зламліца на плаху,
пракляты і светлы ў журбе.

Самота

Заімгла туманам, пакрыла слятой
восень нашага лета каханне.
Я зрабіўся інакшым, ты стала не той,
як належнае стрэлі расстанне.

Ды аднойчы — хутчай безвыходнай зімой,
не здалею пазбегнуць напасці —
каб званком тэлефонным у спальні тваёй
хоць імгненне паб'ць ля шчасця.

Неба

Ніводнай зоркі ў небе гарадскім...
Усе яны пакінулі нябёсы.
Спакушанья пекнасьцю вітрын,
касмічны на зямны змянілі лёсы.

Сузор'е лебедзя высвечвае хімчыстку.
Стралец вартуе пнеўматычны цір...
А Млечны Шлях увесь, як ёсць, дачыста
агнём сваім праспект пазалаціў.

Ніводкай зоркі ў небе гарадскім...
На самым дне спусцелага Сусвету
блужае пасівель з гора дым,
як напамін пра грэшную камету.

* * *

Я кроць і дамоў небам
па воблаках, як па снезе.
Палуднаваў чэрствам хлеба,
спыняючыся ў начлезе.

Лічыў па шляху зоркі,
як вёрсты да той вёскі,
дзе лёс паліном горкім
разбавіў мае вёсны.

Я кроць і дамоў небам,
зямлёю туды нельга...
Пабачыць з вышынё дрэвы,
як маці мая, ссівелья.

Адлюстраванне

Усе пуцявіны прыводзяць у неба.
Для грэшнай душы сваёй крылы гадую.
Калі адыходзіць — адзінае трэба:
на свечцы заўважыць слязу залатую.

На свечцы заўважыць слязу залатую —
адзінае трэба, калі адыходзіць.
Для грэшнай душы сваёй крылы гадую.
Усе пуцявіны ў нябёсы прыводзяць.

Тьюгі

*

Паўднёвае сонца лавінай з гары
сцякала. Сказала ты: — Любы, згарым,
і першай сігнула насустрач абваду
снапоў залатых, што ліліся з гары.

*

Нялюбай цела — вабнасць чары —
я пў да дна світалнай чарай...
Ды дзень падкраўся, нібы кара
за грэх астатні яньгчара.

*

Слодыч слоў не бяру на веру.
Словы — рэха нязбытных снюў...
Хоць каханне — нішто без Веры,
ды я ў шчасце наноў — не веру.

*

У абдымках цябе не душу...
Не дару пацалункаў каралі.
А парфумай пачуццяў душу
я тваю незмушона душу.

Вітанэль

Збытых гусляў гукі.
Салодкі напамін.
Пльлі стамлёна рукі.

Над безданню разлукі
зацвіў зімой язмін.
Збытых гусляў гукі.

Гучалі без прынкуі
у квецені галін.
Пльлі стамлёна рукі.

З гадамі сэрца мукі
гарчэюць як малын.
Збытых гусляў гукі.

Пльвуць стамлёна рукі

Рытурэль

Скруха
загарыцца ў сэрцы і латужне
пам'яці ссів едай завірухай.

Пам'яць
адгукнецца рэжам у тумане
і неразгаданая расстане.

Сэрца
на самоту болям адзавецца,
ды не скамянее ў паняверцы.

Я вас пюбіў.

Пам'яці А. С. Грачанікава

Я вас люблю, мае палешукі...
Гучыць радок пранізліва і горка.
Я вас люблю, цяпер — ужо любіў
да самага расстайнага пагорка...

Як чаіца, над сцішаным Сажом
душа прычаліцца крылом да неба.
Няўжо апошні раз гляджу на вас?
Няўжо развітвацца з Радзімаю патрэбна?

На займішчы самотнае вясны
рака жыцця застыла ў пойме лета...
Я вас любіў аддана, нібы сын.
Палессе, пам'яці душы Паэта.

Аднойчы

* * *

Аднойчы ўвесну, нібы лёд,
ад плёсаў-плошчаў напружальных
асфальт пачне свай крэгпаход
між берагоў прыціхлых вуміг.

І людзі выйдуць паглядзець
на небывалае здарэнне,
і стануць душамі святлецъ,
і прагнуць самаачьпчэння.

І разняволены праспект
ва ўсёй сваёй красе шырокай
блакіт пралесах панясе,
адлюстраваны ў сотнях вокан.

Калі замерзнуць рэкі вэн
у маім целе назаўсёды, —
што атрымаю наўзамен
я ад спадарыні Прыроды?

Спакой нязмушанага сну
ці кволы парастак надзеі —
зноў прычэкаць жыцця вясну,
якая сэрца адагрэе?..

* * *

На возеры

Пахавайце мяне ў Бесядзь,
каб ляжаць мне на дне плёса
і глядзець, як з нядзёс мясяц
у аер страсае росы.

Пахавайце мяне ў рэчку
галавой насупроць плыні...
На Купалле з вянкам свечку
мой пагляд над вадой спыніць.

Пахавайце мяне ў Бесядзь...
Там русалка з касой русай
скажа: — Любы мой, свет цесны,
дзякуй Богу, што ты вярнуўся.

Што збылося між намі —
не магу зразумець.
Сонца з вясняў снапамі
промняў сыпала медзь.

Два паглядзі зліліся
мо на момант які...
Пальцы тута спляліся
на адлегласць рукі.

Ды па хвалях далёка
полічэж словаў прабеж:
— Як жа мне адзінока
жыць было без цябе!

Асфальтавыя рэкі

Асфальтавыя рэкі,
куды вас пільне нясе?
На гібель чалавеку
на стрэчнай паласе...

Пад вечар вашы плёбы
пусцеюць пакрысе.
Сталёвыя таросы
зіхцеюць у расе.

Асфальтавыя рэкі —
дарогі ў нікуды...
На што вы чалавеку
без чаек і вады?

Асенні рытурнель

Верасень
залеў самлельх верадам
тушыць лета жар, рассыпаны па вёрасе

На кастрах
з бульбоўніку і лісця
гроз е пальцы золкія кастрычнік.

Лістапад
літушыную блакаду
сіліца прарваць паміж прысадаў.

Елегія

Залачае... Гэта восень
вераснёвым свеціць місцем.
І душа адпачывае
між Наступным і Калісці.

У супольнасці з Сусветам
бусел шчыры служка Бога,
адпусціў грахі ўсе Лету
з купала рудога стога.

Канцона

Там, дзе ранеты на золку
свой пачынаюць «дэсант»,
росніцай Верасень золка
мерае крокамі сад.
Ціха ступае, няспешліва
паміж падпорок з арэшніку.

Падаюць сонцы асення,
яснасцю поўнячы след,
мудрасцю добрага Генія
ідаюць проста ў Сусвет.
Без шкадавання і роспачы,
адтэрміноўкі не просячы.

Як бы хацеў навучыцца я
мудрасці іхняй спрадвечнае,
промнямі год асвятляць сваіх
пройдзены шлях перад Вечнасцю
Літасці ў лета не просячы,
рушыць у сад сваёй Восені.

Газэля

Галінка бэзу, траўнем надламана,
мая Каханая.

Ты лёсам мне, напэўна, звылі наканава,
мая Каханая.

Дзе б я ні быў, вяртаюся хутчэй
туды, дзе мне павек аддана,
мая Каханая.

У слоту лістападаўскіх начэй
са мной яна і восень не падманная,
мая Каханая.

Над безданню даверлівых вачэй
мая маркота ў белы строй прыбраная,
мая Каханая.

Грэха вечаровае званчэй,
калі шатчу да зорак апантана я —

мая Каханая!
І смехам тваім гоўніцца ручэй, як ад мяне за
далеч ты схаваная,

мая Каханая.
Лісцёвы водсвет ззяе залацей
пад раніцу, што разам прыгчаканая,
мая Каханая.

І сэрца спеліць кволую надзею — га-за
жыццём чужым табе не стану я,
мая Каханая.

Слёзы співаў

Стаяць скалелля сады.
Сутонне сцішана сівае.
Самлела сон сьпішоў сюды
святлом сумлівым санцавае.

Стаяць скалелля сады.
Спакусай свецяцца сузор'і.
Сцюдзёна сеюцца сляды...
Самота скрушнага спакою.

Стаяць скалелля сады
саромна, сціпла, сіратліва...
Струменем слодчайнай слаты
сцякаюць слёзы сінх співаў.

Ты так хацела

Выйду ў туман і стану
сам як туман самотны.
Сее слату падману
погляд вачэй халодных.

Цешся сваёй красою,
восень — твая стыхія.
Покуль каса пятлёю
не дакранецца шпі.

Стане туман расою.
Ад ітэрапёлак слёзы?..
Выгнецца стан лазою
супраць зямных лёзаў.

Вось я і стаў туманам,
як ты таго хацела.
Пацерам знік парваным,
плачам душы бясцелай.

Мае вершы

* * *

Мае вершы сумуюць па кнізе...
Ім нясцерпна апрома бадзянне
па газетна-зімовай адмізе
з правам дзённага лёсайснавання

Мае вершы блукаюць па свеце
у лістах да сяброў і каханай...
Яны быццам заблудныя дзеці,
што згубілі шляхі да Нірваны.

Мае вершы, жывіце надзеяй
мо тады, калі я вас не ўбачу...
Вам шумець папяровай заваяй
у руках закаханай чытачкі.

У гэтай сустрэчы
не будзе працягу.
Не скончыцца вечар
бяскроўнаю плахай.

Я гэту сустрэчу
адразу забуду...
Каханне на вечар
душою аблуднай.

І толькі далёка
за часам, за векам
успомню яе
з асаладай і здзекам.

Плач

Анёл самотны падаў з неба
над Беларуссю незаўважна...
Адно крыло — бялей ад снегу.
Другое — чорнае, бы сажэ.

Упаў — гучалі трубы громна,
і бачыў гэта ледзь не кожны:
адно крыло — у водах Нёмна,
другое — знікла ў пльні Сожа

О літургіі Херувімы!
Чаму не плачаце — спіце вы?
Анёл згубіў маю Радзіму,
а без яе — нашто жыццё мне.

Душа

Палова чацвёртай ночы, —
палова маёй туті...
Вяртацца душа не хоча
назад, на «свая кругі».

І целу майму пустому
балесна на сподзе сноў. —
Вярніся, душа, дадому, —
прашу і не чую слоў.

Даруй мне, як скрозь бывала,
за безліч маіх грахоў...
Вярніся — а гэтак мала
яшчэ гадаваў сыноў.

Палова чацвёртай ночы, —
палова маёй туті...
Не хоча душа, не хоча
пакінуць сваіх вышынё.

Зайздрасць

Ах, якія могількі прэпожыя
на радзіме Толіка Сьжа!
Дзе бярозай стала ледзь не кожная,
у Дняпро схаваная душа...

Хораша пры бацькавай магіле
тут пачуць на Радаўніцу гром...
І не страшна, нават ні на хвілю,
прыгчакаць апошні свбй гаром.

Прыптасць

Аднойчы, толькі без мяне,
самотны сон Сусвету
па-свойму ў вяршах апяе
наступнік мой — паэта.

Русалкі ў руці росны след,
світальных косаў вецер...
Няўжо па-свойму апяеш
наступнік мой — паэце?

Няжый жьццё няўстрым бяжжць
з Сягоння і ў Калісьці...
Радку напісанаму — жьць.
Цвісці ваколіцы ў жьцце!

Свіслач

Ля кампазіцыі А. Маціевіча

Я закахаўся ў рэчку Свіслач, —
яна была калісь жаглынай...

Я прызначаў ёй час спатканняў
і, як належала паэту,
дарыў на памяць аб каханні
мастоў шыкоўных бранзалеты.

І верыў я — аднойчы ў зморы
яна з каменнай дыбы ўстане...
І мы пакінем гэты горад
хоць на няясны міг світаньня.

Крыўда

Жонцы

Не папросіш міласнай свечкі,
не адкажаш хлуснёй на здзек...
Толькі дзвэ перасохлыя рэчкі
уваскрэснуць з тваіх павек.

Толькі срэбныя дзвэ маланкі
перакрэсляць мне шлях наперад...
І ў адной з іх — заплача Янка,
а ў другой — засмяецца Верас.

* * *

Гэта — дарога ў Рай.
Гэта — сцяга да Пекла.
— Божа, параду дай,
выбраць якую лепей.

Першая — кроў і боль.
Кроцьць другой салодка...
— Божа, прашу, дазволь
выбраць між двух — сяродку.

* * *

Кляновых лістоў клаксон
вятрыска на золку сцісне...
Ты — мой недаснёны сон.
Прачнуся — і шчасце знікне.

Сьходзяць крыжы з вакон
слатою размытых ліній.
Ты — мой недаснёны сон.
Прачнуся — і шчасце згіне.

Зялёных вачэй неон
раскалянай слязой бурштыніць.
Ты — мой недаснёны сон.
Баюся праціўцца — згінеш.

* * *

Студзень выбеліў пожны
сумам снежнай імжы.
Мы спаткаліся позна —
дзе скалельх душы.

Не паспелі на столькі,
колькі згублена слёз
стэарынавым болем
на хрышчэнскі мароз.

На жэпце, на каханне
не здалелі паспець...
Дзве душы, два жаданні
і адзіная смерць.

* * *

Жанчыну пакрыўдзіў Каханы.
Па вуліцы кроцьць адна.
У поглядзе ніцым схаваны
нявыспелы боль і віна...

Жанчыну пакрыўдзіў Каханы.
Ну чым ёй цяпер памагчы
на займігчы летняга ранку,
на сходзе вясновай начы?

Давярце мне, ясная Панна,
адчай непрытомнай рукі,
і сум ваш растане туманам
на люстры світальнай ракі.

* * *

О як ты, грешная душа
мая, імкнулася да Бога!
А Бог сказаў: — Не слакушай
сябе святлом агню чужога...

А я лячу на твой агонь
І без астачы ў ім згараю,
і рай дарованы губляю,
цябе цалуючы у скронь.

У Траецкім

Я цябе даўніною вёў...
Пахла кавай і першалістам.
Нашу пару ў святле агнёў
люстравала раўніва Свіслач.

Я цябе даўніною вёў,
і было гэта ўсё калісьці.
А сягоння — рудым агнём
пад нагамі згарае лісце.

* * *

Жанчына з сумнымі вачыма,
табе пасуе колер здрады...
Ад кос світальных
вадаспадаў пагляд адвясці --- немагчыма.

Ты ўсміхаешся скрозь сон мне
у промнях ранішніх вярціняў...
Хацеў сказаць: — Мая мадонна!
А прашаптаў: — Мая багіня!

* * *

Забяры маю сіду начную,
беспрытомна стамлёным зрабі...
Я сумую, о як сумую
па гаркаваму смаку рабін.

Дзе адбіткамі шлюбнай фармоўкі,
пераблытаўшы колеры воч,
нашы целы на досвітку зноўку
нам вяртае спакусніца Ноч.

На берэзе

Сарамліва ў люстэрка ракі
ты сама на сябе паглядзела...
І каса паслужыла з рукі
Мілавіцай асыпала цела.

Покуль сон не раскрыў парассы,
захінаючы нас ад спакусы, з
абяры мяне ў дождж валасоў
і ў пяшчоту расчуленых вуснаў.

Аблокі

Ты чакала мяне, як раля
першы дождж пасля чэрвеньскай спёкі.
Ты чакала — у небе Ілля
спахмурнела вьшукваў аблокі.

І нарэшце настаў гэты дзень,
ад світання да зор сумнавокі...
Хмельны час несупынных залеў,
час кахання ралі і аблокаў.

Ты чакала мяне — я прыйшоў.
Не судзіў ёй, не святым, не прарокам,
а грахоўным дажджом, яснатой
на вясёлкавым сподзе аблокаў.

Ноч

Люблю глядзець, як горад засынае
і тужнуць вокны ў доме насупроць.
Глыбее неба, быццам збірае
стамлёных душ нязгледжаную плоць.

А зоркі ўсё выразлівей раяцце,
як рыба ў невадзе, дзе мелкі плёс...
Чьёй душы сягоння не вяртацца, —
пакуль мы спім, рашыць спяшае Лёс.

* * *

Лістапад за астатняй лістотай
шле паўночных вятроў чараду.
Я па снезе, што выпаў употай,
да цябе на спатканне іду.

У чаканні чулівай пяшчоты
знерухомеў разгублены сад...
І каханне, і снег употай
нам з табой падарыў лістапад.

— Ты на снезе кахаць не ўмееш?..
Шлюбным ложкам хай стане нам
Ды прачыся і ўсё зразумею —
гэта сон, гэта восеньскі сон.

* * *

Ад нараджэння навярост
жыццё нам звыш неханавана...
Пакуль люстэр ка неба Лёс
не захіне радном тумана.

І апусцель і цела глянк,
дзе прысмак успамінаў горкі,
душа пакіне — і няўзнак
яна адчуе сябе зоркай.

Каб, змогшы летаргію снуў
і спробу самаадрачэння,
цяроновым шляхам да аснюў
прайсці за хвілю да ўзнясення.

Ронда

Да рук гарачых ліпне гліна,
здаецца, пальцы сочаць кроў...
А ён нагою зноў і зноў
ганяе ўвішны круг няўтынна.
І вырастае прыгажосць
у таямніцы рухаў-чараў,
нібы вяртае маладосць
майстэрства боскага ўладар —
стары Ганчар.
Напэўна, так калісьці Творца
на адзіноце сярод жмар,
натхнёны духам сваёй моцы,
ствараў Адама — сына мар,
не склаўшы рук да самай ночы,
як той Ганчар.

Трыялет

Не вернецца назад Учора.
Прыбой аціх. Ачыхлі зоры...
І не глядзі мне ўслед з драворам.
Была зіма — астыгла мора.
Не вернецца назад Учора.
Дзе ложка — яхта. Хвалі — штормы...
Не вернецца назад Учора.
Прыбой аціх. Ачыхлі зоры.

Краіна Намы

Мы маўчым, мы зацята маўчым.
Нашы душы аблытала плесень...
А на поўдзень — краіна Начы,
і гурган сёння сімвал Палесся.

Ды адчай немагчыма схваць,
як душу не ачысціць нідзе...
Мне Радзіму да скону шукаць
па сцяжыне, што з ночы вядзе.

Беларусь, мая хворая маці,
са слязою Сажка на ігнаце
у парваным чэрнобыльскім плаці
пачарнелым Сусветам брыдзе...

Раманс

* * *

Ці згараў майскі дзень у журбе,
ці мо без расквітнеў так спакусна, —
я пракляў гэты міг, і сабе,
і твае паслужмяныя вусны.

Шчасце ж нас абмінула наўзбоч,
не прынеслі залеву грэмоты...
За пяшчоту на весною ноч
неспакой, што ў душы назаўсёды.

Нашу я ў сэрцы двух анёлаў:
анёла цемры і святла.
Адзін чароўны мае голас
Другі — гырчэць, як ваўкалак.

Адзін кахае да знямогі...
Другі — нянавісцю гарыць.
Адзін заве ў сябрыну Бога.
Другі — Люцьптару служыць.

Адзін ажывае ад звадак
і чорных дум у галаве.
Другі — прыябіць хоча здрадай,
душу маю на часткі рве.

Нашу я ў сэрцы двух анёлаў...
Якому з іх перамагчы?
Дрыжыць пялётак свечкі квола
на донцы восеньскай начы.

Надзея

Мае сны без цябе — пустыя.
Спаць кладуся, нібы ўміраю...
Сам спаліў за сабой масты я,
калі вымавіў: — Не кажаю.

Ды з надзеяй аб новай стрэчы
ад самога сябе наўпотаі —
непатушанай кіну свечку
я ў забытай царкве пяшчоты.

Матітва

Божа літасны, трыадзіны,
Ты літанне маё — пачуй.
Не пакінь у бядзе Радзімы —
уратуй.

Уратуй мой народ пакутны,
зберажы ад ліхога Край,
пасяліцца ў душы Іудзе
мне і сыну майму — не дай.

Барані ад спакусы грэшных,
абміні сваёй карай злых...
Божа праведны — хай бязмужнай
будзе ласка ад слоў Тваіх.

Змест

Па той бераг Сожа...

«Пачатак, радзіны, вораг...»

«А буслы белы гонар жагоць...»

«Жыццё паходкай грандыёзнай...»

«Памяць мая — бумеранг...»

Нясвіжскі замак

Мір

Ішкалдзь

Ля барэль ефа Яна Чачота

Францішак Скарына

Слова Паўлюка Багрыма

Францішку Багушэвічу

Музыка

Сляпы

Ронда

Актава

Трыялет

Тэрыцыны

Тэатр

«Дзьмухавец на пустым пероне...»

Захад

Вячэрні эцюд

Акварэль

Навальніца

Дзяцінства

Май

Чэрвень

Вясна ..

Асенні эцюд

Шкельцы ў вітраж «Поры года»

Дуб

Жораў

Ліс

Майстра

Калодзеж

«Мая бабуля ка Золька...»

«Падзялілі цякобыя фоткі...»

Гомель

Згадка аб дзяцінстве

Жанчына

Вечар

«Празрыстая далеч...»

Мадонна

Сябру

«Бязважкі рамонак з імплэтам хлапечым

«Прыйдзе час, і яна міне...»

Жонцы

«Каханне наша — дым...»

Пяшчота ліўня

«Агонь учэпістай рукою...»

Вольны верш ..

Бэз

Сустрэча

Слёзы

Наталі

Адчай

«Калі спіхнуць адгалоскі...»

Мінь ён памяці

«Туман у снежні...»

Зона адчужэння

«Есць толькі дзве ў жыцці мяжы...»

Смерць

Сусвет

Інсульт

Пагост

«Дым Айчыны — чарнобыльскі дым...»

«Трыццаць манет за здраду...»

«Я жыву, і Сусвет сузіраю...»

«Ад чаго ты самотны, бусел?..»

«Журавіны бяроць жанчыны...»

Бераг Радзімы

Эскіз

«Я стаміўся на свеце жьцць...»

Жьццэварот

«Я ўрасаю ў чарговы дзень...»

«Восень прыйшла раптоўна...»

Кладзішча.

Акварыум для матылька

Дзікі качар

«Як выракаецца пальцаў гліна...»

Горад

Экспромт

Вёска Дуброва

Люстэрка

«У жніўні збяруся ў поле...»

«Без ценю шкадобы, без кроплі адчаю...»

«Выходжу з туману на голас...»

«Мне нічога зусім не трэба...»

Залаты фонд

Белая вежа

Дзям 99

«Месячнай цёплай ночгу...»

Шлях да Радзімы (акрапазма)

На сподзе нябёсаў...

«Забяры мяне ў неба, маланка!...»

Травень

Смутах

Крыж

Пазнанне

Берагіня

«Раскладу пад вечар...»

Дождж

Паўднёвы ўспамін

Пракляцце

Самота

Неба

«Я кроцьку дамоў небам...»

Адлюстраванне

Туюгі

Віланэль

Рытурнэль

Я вас любіў

Аднойчы

«Калі замерзнуць рэкі вен...»

«Пахавайце мяне ў Бесядзь...»

На возеры

Асфальтавыя рэкі

Асенні рытурнэль

Элегія

Канцона

Газля

Слёзы сліваў

Ты так кацела

Мае вершы

«У гэтай сустрачы...»

Плач

Душа

Зайздрасць

Прышласць

Свіслач

Крыўда

«Гэта — дарога ў Рай...»

«Кляновых лістоў клаксон...»

«Студзень выбеліў грэжні...»

«Жанчыну пакроўдзіў Каханьі...»

«О як ты, грэшная душа!...»

У Траецкім

«Жанчына з сумнымі вачыма...»

«Забяры маю сілу начную...»

На беразе

Аблокі

Ноч

«Лістапад за астатняй лістотай...»

«Ад нараджэння навзрост...»

Ронда

Трыялет

Краіна Начы

Раманс

«Нашу я ў сэрцы двух анёлаў...»

Надзея

Малітва

Акулін Э.

Крыло анёла: Вершы, акапазма. — Мн. літ.,
1995. — 174 с.

ISBN 985-02-0024-3.

Паэта Эдуарда Акуліна добра ведаюць у малалезных аўдыторыях як барда, аўтара шматлікіх песень і балад. У зборніку «Крыло анёла» чытач знойдзе вершы для сур'ёзнага, удумлівага чытання. Паэзія Э. Акуліна - рамантычная, шчырая, поўная эмацыянальнай чысціні.

Літаратурна-мастацкае выданне

А к у л і н Эдуард Аляксандравіч

КРЫЛО АНЁЛА

Вершы, акрапаэма

Рэдактар К. Я. Жук Мастацк. С. В. Чарановіч Мастацкі

рэдактар А. М. Мамышава Тэхнічны рэдактар Г. П.

Тарасевіч Карэктар І. А. Кузюкоўская

Зладзена ў набор 26.05.94. Палп. па друку 09.12.94.

Фармат 70X90/32. Папера афс. № 2. Гіфатура

літаратурная. Афсетны друк. Ум. друк. арк. 6,43. Ул.

фарб.-алб. 6,59. Ул.-выл. арк. 3,21. Тыраж 1500 экз.

Зак. 544.

Выдавецтва «Мастацкая літаратура» Міністэрства
культуры і друку Рэспублікі Беларусь. Ліцэнзія ЛВ № 3.

220600, Мінск, праспект Машэрава, П.

222310, г. Магилёў, вул. В. Таўлая, 11, друкарня

«Перамога».

© OCR: Камунікат.org, 2010 год

© Інтэрнэт-версія: Камунікат.org, 2010 год

© PDF: Камунікат.org, 2010 год